

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет соціальних комунікацій і музейно-туристичної діяльності
Кафедра інформаційної, бібліотечної та архівної справи

Силабус
навчальної дисципліни / освітньої компоненти
«МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ»

Галузь знань – 07 Управління та адміністрування

Спеціальність – 073 Менеджмент соціокультурної діяльності

Освітньо-професійна / освітньо-наукова програма – Менеджмент соціокультурних проектів та програм

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень вищої освіти

Силабус склав/склала:

вчене звання, науковий ступінь, посада ПІБ НПП кандидат наук із соціальних комунікацій,
старший викладач кафедри інформаційної, бібліотечної та архівної справи Сафонова Т.А.

Мова навчання: українська

Силабус затверджено на засіданні кафедри інформаційної, бібліотечної та архівної справи

Протокол № 1 від «25» серпня 2021 р.

Завідувач кафедри

_____ (підпис)

Ірина ДАВИДОВА

(Власне ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

Силабус затверджено на засіданні ради факультету соціальних комунікацій і музейно-туристичної діяльності

Протокол № 1 від «27» серпня 2021 р.

Голова ради факультету

_____ (підпис)

Алла СОЛЯНИК

(Власне ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО КУРС

Назва дисципліни / освітньої компоненти	Методологія наукового дослідження
Викладач (- і)	Сафонова Тетяна Анатоліївна
Контактний телефон та e-mail викладача	safonova_tatiana777@gmail.com
Інформація про консультації	Зазначається час та місце проведення консультацій
Логіка вивчення курсу	Пререквізити: базові знання з дисциплін: «Українська мова» (за професійним спрямуванням), «Філософія», «Основи наукових досліджень», «Соціологія» Постреквізити:

2. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Навчальна дисципліна «Методологія наукової діяльності» є обов'язковою для підготовки фахівців за освітньою програмою «Менеджмент соціокультурних проектів та програм», формує комплекс загальних та спеціальних компетентностей, необхідних для кваліфікованого володіння теоретичними, практичними та організаційно-методичними засадами науково-дослідницької діяльності.

Вона покликана надати студентам знання про теоретико-методологічні, організаційні та історичні засади науки та наукознавства з метою набуття практичних умінь і навичок для майбутньої професійної діяльності; підготувати фахівця, здатного кваліфіковано застосовувати методологічні і методичні засади науково-дослідницької діяльності. Навчальна дисципліна «Методологія наукової діяльності» формує комплекс загальних та спеціальних компетентностей, необхідних для кваліфікованого магістра, а також покликана сприяти формуванню у здобувачів здібностей до самооцінки та самореалізації.

3. МЕТА КУРСУ

Метою курсу «Методологія наукової діяльності» є формування у здобувачів-магістрів уявлення про методологічні і методичні особливості науково-дослідницької діяльності та формування умінь і навичок наукового працівника, дослідника проблем у сфері менеджмента та адміністрування на сучасному етапі.

4. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

(визначаються відповідно до освітньо-професійної / освітньо-наукової програми)

Очікувані результати навчання з дисципліни:

- володіти знаннями з теорії і практики науково-дослідницької роботи;
- розуміти засади системної організації наукового процесу;
- застосовувати знання та практичні навички аналізу літератури та джерел;
- організувати власний робочий час для науково-дослідницької діяльності;
- обґрунтовувати та застосовувати наукові методи у творчому науковому процесі;
- використовувати знання для самостійної підготовки наукової публікації.

5. КОМПЕТЕНТНОСТІ

(визначаються відповідно до освітньо-професійної / освітньо-наукової програми)

Серед професійних компетентностей:

- здатність розуміти та використовувати закономірності наукового творчого процесу;

<ul style="list-style-type: none"> - здатність організувати роботу та здійснювати наукові дослідження; - здатність застосовувати основи наукової творчості для вирішення експериментальних, практичних і прогностичних завдань у галузі професійної діяльності; - здатність користуватися технологіями наукової творчості і наукової комунікації; - здатність забезпечувати ефективне управління науковими проектами.
<p>Серед загальних компетентностей, які формуються в процесі вивчення навчальної дисципліни:</p> <ul style="list-style-type: none"> - здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; - здатність генерувати нові ідеї; - здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети; - здатність виявляти ініціативу та самостійно й вільно орієнтуватися в особливостях сучасного наукового дискурсу; - здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт; - здатність застосовувати методологію наукової творчості.

6. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Ознаки курсу	Обов'язкова компонента
Формат курсу	Заочна форма навчання, <u> 1 </u> семестр(и)
Обсяг курсу	Зазначте за навчальним планом (відповідно до робочого навчального плану поточного навчального року): год.
	кількість кредитів – 3
	загальна кількість годин – 90
	аудиторних – 10
	самостійної роботи – 80
Технічне і програмне забезпечення / обладнання	
Форми, види навчальних занять та методи навчання (відповідно до навчального плану)	<p>Форми: навчальні заняття, самостійна робота, контрольні заходи</p> <p>Види: лекції / семінарські / індивідуальні заняття</p> <p>Методи: Лекції (лекції-презентації, лекції-бесіди, лекції-дискусії, пояснення), семінарські заняття (командні роботи, дискусії, презентації).</p>
Поточний контроль	Модульний контроль
Підсумковий контроль	Екзамен
Політика курсу*	<p>Курс передбачає індивідуальну та групову роботу.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим для конструктивної критики. - Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані вчасно у встановлені терміни. - Якщо здобувач відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час консультативного заняття. - Під час роботи над індивідуальним науково-дослідним завданням не допустимо порушення академічної доброчесності.

- Презентація та виступи мають бути авторськими та оригінальними.

7. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Перелік тем / підтем (або блоків)	Разом годин	Лекційні	Практичні	Семинарські	Індивідуальні	Сам. робота
1. Специфіка наукового пізнання, його основні форми і засоби. Поняття про науку. Класифікація наук	5	2				5
2. Види наукової діяльності. Основні характеристики наукового дослідження. Наукова комунікація. Наукова школа. Організація науки в Україні, види наукових установ і організацій	5					5
3. Методи наукового пізнання, методологія наукового дослідження	19	2				17
4. Системний підхід у наукових дослідженнях, види системного аналізу	2			2		
5. Джерельна база наукового дослідження. Етапи пошуку та обробки наукової інформації						
6. Наукова концепція: формування та обґрунтування, перспективи подальшого розвитку. Різновиди наукових концептуальних побудов	4					3
7. Наукова гіпотеза: формування та обґрунтування. Інтуїція, її природа та особливості	6					6
8. Моделювання, експеримент у науковому дослідженні	6					6
9. Термінологічний апарат наукового дослідження						
10. Базові знання передумови науково-дослідної діяльності мистецтвознавця						
11. Методи мистецтвознавчого аналізу	13					13
12. Структура та організація дисертаційного дослідження як наукового документа (магістерська, кандидатська, докторська дисертації)	10					10
13. Результати наукового дослідження: верифікація, остаточна оцінка, формування висновків						

14. Наукові публікації: методологічний аспект, методика підготовки	2	2				
15. Мова і стиль науково-дослідної роботи	2			2		
16. Етика та психологія наукової творчості. Формування вченого як особистості.	5					5
Всього	90	6		4		80

8. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Шкала орієнтовного нарахування балів за основні форми навчальної діяльності:

Робота на семінарських заняттях – 5 балів;

Робота на індивідуальних заняттях – балів;

Самостійна робота – 5 балів;

Рубіжне тестування – 5 балів;

Можлива кількість балів, набраних до підсумкової форми контролю:

60 балів

Підсумковий контроль – 40 балів

Всього: 100 балів.

Схема нарахування балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточна успішність																Сам. робота	Тест	Іспит	Усього
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	Т9	Т10	Т11	Т12	Т13	Т14	Т15	Т16				
			5											5		45	5	40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ / ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

(за умови, якщо цей вид занять передбачений навчальним планом)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Кількість балів, які може отримати здобувач
1	Види системного аналізу	2	5
2	Види наукових публікацій	1	5

10. ТЕМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Кількість балів, які може отримати здобувач
1	Фундаментальні та прикладні наукові дослідження	5	5
2	Сучасна наукова комунікація	5	5
3	Загальнонаукова методологія	17	5
4	Аргументація: структура, елементи. Види аргументацій	3	5
5	Наукова гіпотеза, її структура та основні характеристики	6	5
6	Модель у науковому дослідженні. Вимоги до моделювання	6	5
7	Експеримент у науковому дослідженні. Види експеримента.	13	5
8	Магістерська дисертація як кваліфікаційна робота	5	5
9	Етичні та психологічні основи наукової діяльності	5	5

11. ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОЇ ФОРМИ КОНТРОЛЮ

1. Наукове пізнання та його особливості.
2. Класифікація принципів науки і наукового пізнання. Критерії науковості знання.
3. Форми організації наукового знання: факт, положення, поняття, категорія, принцип, закон, теорія, ідея, гіпотеза, парадигма.
4. Види та ознаки наукового дослідження.
5. Специфіка наукового методу. Співвідношення методології та методики наукового дослідження.
6. Типологія методів наукового пізнання: спеціальні та загальнонаукові.
7. Класифікація та характеристика загальнонаукових методів. Загальнонаукові методи: теоретичні та емпіричні.
8. Теоретичні методи пізнання: абстрагування, аналіз і синтез, індукція та дедукція, побудова теорій, ідеалізація, мисленнєвий експеримент, математичні методи, аксіоматичні методи, гіпотетико-дедуктивний, історичний і логічний метод.
9. Емпіричні методи: спостереження, порівняння, вимірювання, експеримент. Лабораторні та польові експерименти. Метод експертних оцінок.
10. Співвідношення теоретичних та емпіричних методів у науковому дослідженні.
11. Етапи наукового дослідження: постановка проблеми, вироблення методології, збір та аналіз фактів, експеримент, висновки, апробація.
12. Наукова проблема як основа задуму дослідження. Актуальність проблеми та її обґрунтування.
13. Категоріальний апарат наукового дослідження.
14. Мета, об'єкт, предмет дослідження.
15. Наукова новизна, її функції. Теоретична та практична значущість дослідження.

16. Поняття про наукову інформацію та її роль у проведенні наукових досліджень. Види фактів. Джерела даних.
17. Джерела інформації та їх використання у науково-дослідницькій роботі. Особливості інформаційного пошуку при проведенні наукового дослідження. Проблема плагіату та посилання на певний науковий текст.
18. Експеримент як засіб отримання нових знань. Розробка методики експерименту. Обробка експериментальних даних.
19. Вибіркові оцінки коректності математичної обробки результатів експерименту. Вимоги щодо проведення статистичних спостережень.
20. Опитування та моніторинг як прикладні методи.
21. Стиль писемної наукової мови.
23. Правила цитування та посилання на використані джерела.
24. Поняття про академічну доброчесність. Плагіат. Види плагіату. Попередження проявів академічної недоброчесності.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО КУРСУ

Обов'язкова

1. Барна Н. В. Філософія наукового пізнання : навч. посіб. / Н. В. Барна, В. Д. Ісаєв, Т. В. Лугуценко. – Луганськ, 2010. – 174 с.
2. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень : підруч. / М. Т. Білуха. – Київ : АБУ, 2002. – 480 с. <https://www.twirpx.com/file/843718/>.
3. Бірта Г. О. Методологія і організація наукових досліджень : навч. посіб. / Г. О. Бірта, Ю. Г. Бургу. – Київ : Центр учбової літератури, 2014. – 142 с. https://shron1.chtyvo.org.ua/Burhu_Yurii/Metodolohiia_i_orhanizatsiia_naukovykh_doslidzh_en.pdf.
4. Власов К. П. Методы исследований и организация экспериментов / К. П. Власов. – Харків, 2002. ХДНБК № К2-97849.
5. Євтушенко М. Ю. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / М. Ю. Євтушенко, М. І. Хижняк. – Київ : Центр навчальної літератури, 2019. – 350 с.
6. Корягін М. В. Основи наукових досліджень : навч. посібник / М. В. Корягін, М. Ю. Чік. 2-ге вид., доп. і перероб. – К.: Алерта, 2019. 492 с. Перше видання 2013 : http://www.lute.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/kafedry/Buh_Obliku/Docs/Alerta_Koryagin_Osnovi_nauk_doslid_010713_avt_2_.pdf.
7. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / О. В. Крушельницька. – Київ : Кондор, 2006. – 206 с. http://biology.univ.kiev.ua/images/stories/Upload/Kafedry/Biofizyky/2014/kryshelnytska_metod_org_nayk_dosl.pdf.
8. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / І. С. Добронравова [та ін.] ; Київський нац. ун-т ім. Т. Г. Шевченка. – Київ, 2018. – 606 с. <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Methodol.pdf>.
9. Остапчук М. В. Методологія та організація наукових досліджень : підруч. / М. В. Остапчук [та ін.]; Міжнар. гуманітар. ун-т. – Одеса : Фенікс, 2014. – 375 с.
10. Пилипчук М. І. Основи наукових досліджень : підруч. / М. І. Пилипчук. – Київ, 2007. ХДНБК № К2-129483.
11. Пихтіна Н. П. Основи наукових досліджень в опорних схемах : навч.-метод. посіб. / Н. П. Пихтіна. – Ніжин: НДУ, 2007. ХДНБК № В1-23017.
12. Чупріна Н. В. Методологія сучасних наукових досліджень з дизайну : навч. посіб. / Н. В. Чупріна; Київ. нац. ун-т технологій та дизайну. – Київ : КНУТД, 2011. – 266 с.
13. Шейко В. М. Наукова творчість у галузі культурології і мистецтвознавства : навч. посіб. / В. М. Шейко, Ю. П. Богуцький, Н. М. Кушнаренко ; Харків. держ. акад. культури, Ін-т культурології Нац.акад. мистецтв України. — Харків : ХДАК, 2016. — 329 с. Б-ка ХДАК. ХДНБК № К2-187702.

14. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підруч. для студентів вищ. навч. закладів / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарченко. – 6-е вид. перероб і доп. – Київ, 2008. – 310 с. <https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/07/SHejko-V.M.-ta-inshi-Organizatsiya-ta-metodika-naukovo-doslidnitskoyi-diyalnosti.pdf> . Тільки титул та перелік змісту. Б-ка ХДАК. ХДНБК № К2-133006.
15. Юринець В. С. Методологія наукового дослідження [Текст] : навч. посіб. / В. С. Юринець. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2011. – 178 с. http://ism-lnu.podia.com.ua/wp-content/vidannia/pidr/metod_nauk_dosl.pdf .

Додаткова

16. Данильян О. Г. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. – Харків : Право, 2017. – 446 с. http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/16993/1/Danilyan_Dzoban_NP-58.pdf/
17. Катренко А. В. Системний аналіз : підруч. / А. В. Катренко. – Львів : Новий Світ – 2000, 2013. – 396 с.
18. Князян М. О. Система формування самостійно-дослідницької діяльності студентів : моногр. / М. О. Князян. – Ізмаїл, 2006. ХДНБК № К2-124877.
19. Лень В. В. Магістерська робота: методика написання, правила оформл. і порядок захисту : наук.-метод. рек. для слухачів магістратури / В. В. Лень, С. М. Школа. – Дніпропетровськ, 2006. ХДНБК № В1-22900.
20. Ніколаєва Л. М. Основи науково-дослідницької роботи : навч. посіб. / Л. М. Ніколаєва. – Львів : Сполом, 2003. – 172 с. <http://www.musicfancy.net/uk/sheet-music-archive-ua/144> .
21. Основи методології та організації наукових досліджень : навч. посіб. / за ред. А. Є. Конверського. – Київ : Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.
22. Павлов В. І. Теоретико-методологічні засади застосування системного підходу у наукових дослідженнях [Текст]: навч. посіб. / В. І. Павлов. – Донецьк, 2002. ХДНБК № К2-91622.
23. Попович М. В. О философском анализе языка науки / М. В. Попович. – Київ, 1966. ХДНБК № А289519.
24. Рач В. А. Методологія системного підходу та наукових досліджень : підруч. / В. А. Рач, О. В. Ігнатова, А. Ю. Борзенко-Мірошніченко. – Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2013. – 251 с.
25. Решетніченко А. В. Методи творчого пошуку : навч. посіб. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; Дніпропетр. регіон. ін-т держ. упр. НАДУ; А. В. Решетніченко. – Дніпропетровськ, 2005. ХДНБК № К2-125713.
26. Рижкова С. А. Знання та технології в історичних просторах культури / С. А. Рижкова. – Київ, 2005. ХДНБК № К5-9440.
27. Семашко О. М. Соціологія мистецтва : навч. посіб. / О. М. Семашко. – 2-ге вид., випр. і допов. – Львів : Магнолія плюс : вид. СПД ФО В. М. Піча, 2006. – 243 с.
28. Стеченко Д. М. Методологія наукових досліджень : підруч. / Д. М. Стеченко, О. С. Чмир. – 2-е вид., перероб. – Київ, 2007. – 317 с. https://www.studmed.ru/stechenko-dm-chmir-os-metodologiya-naukovih-doslzhen_24abd63d1ac.html .
29. Тимошенко В. Л. Наукове дослідження: орг., методологія, інформ. забезпечення : навч. посіб. для студентів вищ. навч. закладів / В. Л. Тимошенко. – Київ, 2004. ХДНБК № К2-106303.
30. Фундаментальні орієнтири науки : зб. статей за матеріалами проєктів гуманіт. та соц.-екон. напрямів. – Київ : Академперіодика, 2005. ХДНБК № К4-13635.
31. Чупріна Н. В. Методологія сучасних наукових досліджень : навч. посіб. / Н. В. Чупріна; Київ. нац. ун-т технологій та дизайну. – Київ : КНУТД, 2009. – 246 с.

32. Шейко В. М. Наукові школи культурологічно-мистецького та бібліотечно-інформаційного профілів : ознаки ідентифікації / В. М. Шейко, М. М. Каністратенко, Н. М. Кушнарєнко // Вісн. Харків. держ. акад. культури : зб. наук. пр. – Харків, 2011. – Вип. 34. – С. 4–18.

Інформаційні ресурси Інтернет

1. Бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Бібліотека ім. В.Г. Короленко. URL: <http://korolenko.kharkov.com/>
3. Законодавство України — <https://rada.gov.ua/news/zak>
4. Електронна бібліотека. URL: <http://lib.meta.ua/>
5. Мета – українська пошукова система. — <http://www.meta-ukraine.com>.
6. Наукова періодика України — <http://nbuv.gov.ua/taxonomy/term/334>
7. Студентська електронна бібліотека URL: <http://www.lib.ua-ru.net/>
8. Нормативно-правова база України URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/>